

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2014

REKENINGKUNDE RIGLYNE VIR MERK (MEMORANDUM)

PUNTE: 300

ALGEMENE BEGINSELS:

- 1 Waar bewerkings gevra is, ken volpunte toe vir die korrekte finale antwoord. Indien die antwoord verkeerd is, merk die bewerkings. Indien 'n bewerkingsbedrag getoon word as finale antwoord, ken punte toe vir die relevante bewerkings (inkomstestaat), maar geen metodepunt vir die antwoord nie.
- 2 Metodepunte word as volg aangedui: .
  - In die berekeninge en die finale totale moet ten minste een deel korrek wees om die metodepunt te kan verdien. By totale moet die bewerking en redelike moontlikheid van die antwoord gekontroleer word voordat die punt toegeken word.
  - In gevalle waar antwoorde van vorige vrae gebruik moet word, kontroleer of die bedrag korrek oorgedra is.
  - Tensy dit anders aangedui word, moet die positiewe of negatiewe effek van enige bedrag in ag geneem word om die punte te kan toeken. Indien geen teken (+/-) of hakie voorsien word nie moet die bedrae as positief aanvaar word.
- 3 Vir vrae waar verduidelikings en kommentaar (2 punte of meer), gevra word, moet deelpunte toegeken word. 'n Goeie verduideliking sal gewoonlik die korrekte antwoord gee en dit verduidelik. Wees bedag op ander bewoording wat dieselfde antwoord kan wees. Hierdie merkriglyne het slegs voorgestelde antwoorde. Lees die kandidaat se antwoord en probeer sin maak van wat die leerder wil oordra, en ken punte daarvolgens toe.
- 4 Waar leerders gepenaliseer word (vir vreemde items, misplaaste items, ontbrekende besonderhede, ens.), kan die punte vir daardie afdeling nie negatief wees nie. Die penalisering moet langs die relevante vraag aangedui word, waar van toepassing. *Waar vreemde items ingesluit word in enige berekening, kan volpunte nie toegeken word nie.*
- 5 Van nasieners word verwag om deur die vraestel te werk en hul antwoorde met die merkriglyne te vergelyk voor hulle begin merk. Maak nodige aanpassings, waar nodig, terwyl jy steeds binne die raamwerk van die puntetoekenning bly.

Hierdie memorandum bestaan uit 14 bladsye.

VRAAG 1: REKONSILIASIE EN VASTE BATES

(50 punte; 30 minute)

1.1 Bankrekonsiliasie

NR.	JOERNALE EN BANKREKENING			BANKSTAAT		GEEN INSKRYWING (X)
	Besonderhede van kontra rekeninge	Bedrag gedebiteer	Bedrag gekrediteer	Bedrag gedebiteer	Bedrag gekrediteer	
Bv.	<i>Rente op oortrekking</i>		<i>R85,00</i>			
A					4 500 ✓	
B	<i>Rente inkomste/ Rente op lopende rekening ✓</i>	120 ✓				
C	<i>Lening: Maxi Bank ✓</i>		5 500 ✓			
D				1 480 ✓		
E	<i>Onttrekkings ✓ (175 – 157)</i>		18 ✓✓			
F						X ✓
G	<i>Advertensies ✓</i>	570 ✓				
H						X ✓
I	(5 680 – 2270)			3 410 ✓✓		

15

-1 vir vreemde inskrywings (maksimum -3). Vreemde inskrywings is ekstra inskrywings per reël waar punte verdien is.

1.2 Krediteurerekonsiliasie

	KREDITEURE GROOTBOEK REKENING	STAAT VAN TRODAT HANDELAARS
Saldo / totaal	10 991	16 091
A	300 ✓✓ of Kt	
B		- 540 ✓✓ of Kt
C	- 70 ✓✓ of Dt	
D	(2000 + 2000) 4 000 ✓✓✓ of Kt	
E	Een punt elk vir 2 000 en een punt vir die korrekte teken.	- 5 000 ✓✓ of Kt
F		4 670 ✓✓ of Dt
SALDO (30 SEPTEMBER 2014)	15 221 ✓	15 221 ✓

15

Gee een punt vir die bedrag en een punt vir die teken.

1.3 Vaste Bates

1.3.1

A	$50\ 000 \times (20\% \times \frac{1}{2}) = 5\ 000$ (een deel korrek)	3
B	A hierbo $5\ 000 + 5\ 000 = 10\ 000$ (een deel korrek) A (lopende waardevermindering) + 5 000 (opgehoopte waardevermindering op verkoopte bate) (50 000 x 20% x 1/2) van die vorige jaar.	3
C	$(190\ 000 - 50\ 000) \times 20\% = 28\ 000$ $80\ 000 \times (20\% \times \frac{3}{12}) = 4\ 000$ $28\ 000 + 4\ 000 = 32\ 000$ (een deel korrek)	5

1.3.2

ALGEMENE GROOTBOEK VAN EAST END STORES
BATEVERKOPEREKENING (N10)

2013 Sept	1	Toerusting	50 000 ✓	2013 Sept	1	Opgehoopte waardevermindering op toerusting ✓ (verwys na B)	10 000 ✓
						Bank ✓	38 400 ✓
						Verlies met verkoop van bate ✓	1 600 ✓
			50 000				50 000

7

1.3.3 Gee 'n geldige rede waarom die toerusting verkoop is.

Enige redelike antwoord ✓✓

Opgradering – in die geval van tegnologie
 Verbetering van die beeld van die onderneming (nuwe meubels)
 Nuwe uitleg vir groter doeltreffendheid
 Toerusting nie meer geskik of gee probleme (onderhoud)

2

VRAAG 1	50	
----------------	-----------	--

VRAAG 2: SPORTKLUBS

(45 punte; 27 minute)

2.1

**ALGEMENE GROOTBOEK VAN AMATHOLE HIKING KLUB
KREDITEUREKONTROLEREKENING (OUTDOOR VERVAARDIGERS)**

2013 Des	31	Rugsakke voorraad (KAJ)	3 000 ✓	2013 Jan	1	Saldo (a/b)	750 ✓
		Bank ✓	7 250 ✓	Des	31	Rugsakke voorraad ✓ (KJ)	12 250 ☑
		Saldo (o/b)	2 750 ✓				
			13 000				13 000
				2014 Jan	1	Saldo (a/b)	2 750

7

RUGSAKKE VOORRAADREKENING (B6)

2013 Jan	1	Saldo (a/b)	6 000 ✓	2013 Des	31	Fondsinsameling ✓	1 500 ✓✓
Des	31	Bank	15 000 ✓			Koste van verkope ✓	* 24 500 ✓✓
		Krediteurekontrole ✓ (KJ)	12 250 ☑			Krediteurekontrole (KAJ)	3 000 ☑
						Saldo (o/b)	4 250 ☑
			33 250				33 250
2014 Jan	1	Saldo (a/b)	4 250			* 28 910 x ¹⁰⁰ / ₁₁₈	

12

LEDEGELDREKENING (N3)

2013 Jan	1	Opgelope inkomste	5 400 ✓	2013 Jan	1	Vooruitontvange inkomste	1 500 ✓
Des	31	Vooruitontvange inkomste ✓	2 700 ✓	Des	31	Bank ✓	60 300 ✓
		Inkomste en uitgawe ✓ 206 ✓ x R300	61 800 ☑			Ledegeld afgeskryf ✓ (5 400 – 3 600)	1 800 ✓✓
						Honorarium ✓	300 ✓
						Opgelope inkomste ✓	6 000 ✓
			69 900				69 900

$$190 - 6 + 14 + 8 = 206 \text{ lede}$$

16

2.2 Die nuwe lede was ontevrede oor die fooie wat hulle vir die jaar moes betaal.

<p>2.2.1 Verskaf 'n moontlike rede waarom hulle so voel.</p> <p>Enige geldige rede ✓✓</p> <p>Hulle moes die volle bedrag betaal al het hulle op verskillende tye gedurende die jaar aangesluit. Hulle het nie dieselfde voordele geniet as diegene wat die hele jaar lede was nie.</p>	<table border="1"><tr><td> </td></tr><tr><td>2</td></tr></table>		2
2			
<p>2.2.2 Maak 'n voorstel aan die komitee hoe om hierdie saak aan te spreek.</p> <p>Enige geldige verduideliking ✓✓</p> <p>Betalingstruktuur moet voorsiening maak vir pro rata betalings. Betaal per maand (of gedeelte daarvan) vir die eerste jaar. Gebruik 'n maandelikse betaalstelsel.</p>	<table border="1"><tr><td> </td></tr><tr><td>2</td></tr></table>		2
2			

2.3 Die voorsitter is bekommerd oor die wyse waarop die tesourier die invordering van fooie, hanteer.

<p>2.3.1 Waarom, dink jy, is sy bekommerd? (Haal relevante syfers aan om jou antwoord te motiveer.)</p> <p>Een geldige rede ✓ haal syfers aan ✓</p> <p>R5 400 was die vorige jaar uitstaande en hierdie jaar R6 000. (20 lede het nie betaal nie) Dit is ongeveer 10% van lede. Daar is geen penalisasie in die geval van nie-betaling. Daar is skynbaar geen dringendheid by lede om te betaal nie. Groot bedrae afgeskryf as oninbaar.</p>	<table border="1"><tr><td> </td></tr><tr><td>2</td></tr></table>		2
2			
<p>2.3.2 Maak TWEE voorstelle wat die tesorier kan gebruik om die invordering van fooie van lede te verbeter. Let daarop dat die voorsitter nie ten gunste daarvan is om lede met rente te belas op uitstaande rekeninge nie.</p> <p>Enige TWEE geldige voorstelle sonder verwysing na rente. ✓✓ ✓✓</p> <p>Stel 'n betalingsbeleid op en lig alle lede in. Bied voordele soos kortings aan lede vir betalings voor 'n sekere datum. Hou kompetisies waaraan slegs opbetaalde lede mag deelneem.</p>	<table border="1"><tr><td> </td></tr><tr><td>4</td></tr></table>		4
4			

VRAAG 2	45	
---------	----	--

VRAAG 3: INKOMSTESTAAT EN NOTA TOT BALANSSTAAT

(60 punte; 36 minute)

3.1.1 Queen Winkels

Inkomstestaat vir die jaar geëindig 30 Junie 2014.

Verkope	(930 000 ✓ + 1 400 ✓) – (3 350 ✓ + 240 ✓)	927 810	✓ ⑤
Koste van verkope	620 000 ✓ + 875 ✓✓	(620 875)	✓ ④
BRUTO WINS		306 935	✓
Ander inkomstes		74 545	
Voorsiening vir oninbare skuld aansuiwering		310	✓✓
Foosie-inkomste	(32 550 ✓ + 120 ✓)	32 670	✓ ③
Huurinkomste	(35 600 ✓ + 3 400 ✓✓)	39 000	✓ ④
Korting ontvang		2 565	✓
Bruto bedryfsinkomste	21	381 480	✓
Bedryfsuitgawes		(116 670)	
Handelsvoorraadtekort	(49 680 – 45 650)	4 030	✓✓
Salarisse en lone		56 400	✓
Verbruiksgoedere	(12 820 ✓ – 720 ✓)	12 100	✓ ③
Skryfbehoeftes		5 440	✓
Korting toegestaan		1 240	✓
Advertensies	(2 260 ✓ – 490 ✓)	1 770	✓ ③
Bankkoste	(5 440 ✓ + 350 ✓)	5 790	✓ ③
Versekering	(8 800 ✓ + 1 000 ✓✓)	9 800	✓ ④
Oninbare skuld		2 100	✓
Diverse uitgawes		18 000	✓
Bedryfswins		264 810	✓
Rente inkomste	(4 725 ✓ + 2 250 ✓✓)	6 975	✓ ③
Wins voor rente uitgawes		271 785	✓
Rente uitgawe	(220 ✓ + 27 450 ✓✓)	(27 670)	✓ ④
Netto wins vir die jaar	29	244 115	✓

-1 elk vir vreemde items (alle balansstaatrekeninge) Maks -2
 Misplaaste items moet verkeerd gemerk word.

3.1.2 HANDEL EN ANDER ONTVANGBARE BEDRAE

Debiteurekontrole	(36 420 ✓ – 240 ✓ + 1 520 ✓)	37 700	☒ ④
Voorsiening vir oninbare skuld	(5% van debiteurekontrole bedrag)	(1 885)	☒
Netto debiteure	(mag uitgelaat word)	35 815	
Vooruitbetaalde uitgawes		490	✓
Opgelope inkomste		2 250	☒
	Bewerking (een deel hierbo korrek)	38 555	☒

8

VRAAG 3	60	
----------------	-----------	--

VRAAG 4: VENNOOTSKAPPE EN ONTLEDING VAN VERHOUDINGS

(50 punte; 30 minute)

4.1 NOTA: PRIVAATREKENINGE

	SAM	TOM	TOTAAL
Salarisse	102 000	107 100 ✓✓	209 100
Rente op kapitaal	58 500 ✓✓	40 000	98 500
Bonus		16 800 ✓✓	16 800
Primêre verdeling van wins	160 500 ✓	163 900 ✓	324 400 ✓
Finale verdeling van wins	11 250 ✓✓	7 500	18 750 ✓
Netto wins volgens inkomstestaat	171 750	171 400	343 150 ✓
Onttrekkings	(145 950) ✓	(102 840) ✓	(248 790)
Behoue inkomste vir die jaar	25 800 ✓	68 560 ✓	94 360
Saldo aan die begin van die jaar	6 750	(9 800) ✓	(3 050) ✓
Saldo aan die einde van die jaar	32 550	58 760 ✓	91 310 ✓

21

4.2 4.2.1 Skuld/ekwiteitsverhouding

$$820\,000 : (750\,000 + 500\,000 + 91\,310)$$

$\checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark$
 $= 0,61 : 1 \quad \checkmark \quad (\text{aanvaar } 0,6 : 1 \text{ Moet wees as } x : 1)$

5

4.2.2 Vuurproefverhouding

$$(1\,300 + 37\,500) : (32\,300 + 7\,750)$$

$\checkmark \checkmark \quad \checkmark \checkmark$
 $= 0,97 : 1 \quad \checkmark \quad (\text{aanvaar } 0,9 : 1 \text{ Moet wees as } x : 1)$

5

4.2.3 Persentasie opbrengs op belegging verdien deur Sam.

$$\frac{171\,750}{\frac{1}{2} (725\,000 + 750\,000 + 6\,750 + 32\,550)} \times 100$$

$\checkmark$
 $\checkmark \checkmark \checkmark \checkmark$
 $= 22,7\% \quad \checkmark \quad (\text{as 'n } \%: \text{ aanvaar } 21\%)$

6

4.3

Behoort Sam tevrede te voel met die opbrengs op sy belegging? Verduidelik; haal relevante syfers of finansiële aanwysers aan om jou antwoord te staaf.

Ja/Nee ✓ Goeie verduideliking met syfers ✓✓ Verduideliking sonder syfers ✓

Ja: beter as rentekoerse op alternatiewe beleggings; moontlik ook beter as vorige jaar (geen syers voorsien); vergelykbaar met opbrengs op vennote se totale ekwiteit.

Nee: nie so goed soos opbrengs op vennote se totale ekwiteit nie; nodig om te vergelyk met Tom se opbrengs (geen syers voorsien).

3

4.4

Tom was bekommerd omdat die persentasie netto wins op verkope gedaal het terwyl die bedryfswins op verkope verbeter het. Gee aan hom 'n verduideliking. Haal relevante syfers aan in jou verduideliking.

Goeie antwoord (syfers aangehaal) ✓✓✓ bevredigende antwoord ✓✓ swak ✓

Bedryfswins op verkope – verbeter van 34% tot 36,6% – dui op goeie bestuur van bedryfsuitgawes of dit kan dui op 'n toename in verkope of bruto wins.

Netto wins op verkope – verswak van 33% tot 30,6% – die verskil is as gevolg van die bestuur van skuld – betaal moontlik te veel rente op geleende fondse.

3

4.5

Lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die besigheid. Haal TWEE relevante finansiële aanwysers aan (met syfers) in jou antwoord.

Noem aanwysers (met syfers) ✓✓ kommentaar ✓✓
Enige TWEE aanwysers verduidelik.

Bedryfsverhouding het verswak van 1,98: 1 tot 1,7: 1
Vuurproefverhouding het verswak van 1,1:1 tot 0,97: 1
Voorraadomssetsnelheid het verminder van 15 keer per jaar tot 14,6 keer per jaar
Alle verhoudings toon 'n negatiewe neiging. Alhoewel die verlagings nie groot bedrae is nie, kan dit daarop dui dat die besigheid te veel voorraad aanhou. (koop daarom minder)
Kontant word nie goed bestuur nie. (Oortrokke rekening).

4

4.6

Sam wil die lening verhoog met 'n addisionele R150 000 om verbeteringe aan die bestaande geboue aan te bring. Watter advies het jy vir hom? Jy moet verwys na finansiële aanwysers en syfers om jou advies te steun.

✓✓ Vir die advies; ✓ vir aanhaal van toepaslike syfers

Die skuld/ekwiteitsverhouding dui op hoë risiko (0,6: 1) wat 'n toename is teenoor die vorige jaar (0,56 : 1). Dit toon dat die besigheid nie probeer om die lening te verlaag nie. Met 'n addisionele R150 000, sal die skuld/ekwiteitsverhouding verander na 0,72 : 1 (indien aanvaar word dat ekwiteit onveranderd bly). Dit sal nie 'n wyse besluit wees nie tensy daar bewyse is dat die lening sal bydra tot 'n goeie opbrengs op totale kapitaal aangewend (positiewe hefboom effek).

3

VRAAG 4	50	
---------	----	--

5.2.2

**ALGEMENE GROOTBOEK VAN CLASSIC VERVAARDIGERS
GOEDERE IN BEWERKING (B7)**

2013 Mei	1	Saldo (a/b)	58 450 ✓	2014 Apr	30	Klaarproducte voorraad✓	857 380 ☑
2014 Apr	30	Direkte materiaalkoste ✓	312 654 ✓			Saldo (o/b)	62 760 ✓
		Direkte arbeidskoste ✓	290 736 ☑				
		Fabrieks bo-koste ✓	258 300 ☑				
			920 140				920 140
2014 Mei	1	Saldo (a/b)	62 760				

Kontroleer die oordrag van totale van direkte arbeidskoste en fabrieks bo-koste

10

KLAARPRODUKTE VOORRAAD (B8)

2013 Mei	1	Saldo (a/b)	145 500 ✓	2014 Apr	30	Koste van verkope ✓	787 500 ✓✓
2014 Apr	30	Goedere in bewerking ✓	857 380 ☑			Saldo (o/b)	215 380 ☑
			1 002 880				1 002 880
2014 Mei	1	Saldo (a/b)	215 380				

Kontroleer die oordrag van die goedere in bewerking totaal van hierbo.

7

VRAAG 5

35

VRAAG 6 BEGROTINGS

(60 punte; 36 minute)

6.1 Voltooi die volgende sinne. Skryf slegs die woord(e) teenoor die vraagnommers in die antwoordeboek.

6.1.1	Finansiële beplanning/vooruitskating van ontvangstes en betalings/ bepaling van toekomstige ontvangstes en betalings/beplanning van finansiële behoeftes/Enige geldige verduideliking met toekoms-implikasies. ✓✓
6.1.2	Enige balansstaat betaling ✓✓ (kapitaalbydrae ; lening ontvang/betaal; betalings aan krediteure; ontvangstes van debiteure; aankope van bates; kontant onttrekkings ens.)
6.1.3	Enige nie-kontant item vir inkomstes of uitgawes ✓✓ (waardevermindering, oninbare skuld, korting ontvang/toegestaan, koste van verkope ens.)
6.1.4	Kapitaalbegroting ✓✓

8

6.2 6.2.1

Begroting

a) Die kontant ontvang van debiteure gedurende November 2014.

	KREDIET VERKOPE	BEWERKINGS	NOVEMBER
September	70 000	X 20% ✓	14 000 ✓
Oktober	85 000	X 35% ✓	29 750 ✓
November	90 000	X 40% ✓ x 87,5% ✓*	31 500 ✓
*of minus R4 500 (wat 12,5% van R36 000 is)			75 250 ☒

8

b) Oninbare skuld wat afgeskryf moet word vir die begrotingsperiode.

	Krediet verkope	Bewerkings	Oninbare skuld bedrag
Augustus	60 000	60 000 x 5% in November	3 000 ✓✓
September	70 000	70 000 x 5% in Desember	3 500 ✓✓
Totale oninbare skuld			6 500 ☒

5

Merk enige formaat of bewerkings. Aanbieding hoef nie soos hierbo te wees nie.

c) Korting wat toegestaan moet word gedurende Desember 2014.

$$94\ 000 \times (40\% \times 12,5\%) = R4\ 700$$

3

6.3 Probleemoplossing:

	PROBLEEM GEÏDENTIFISEER (met syfers) Identifisering van probleem ✓✓ Syfers aangehaal ✓✓	ADVIES OF OPLOSSING Een geldige punt ✓✓
WINKEL A	<p>Hoë voorraadvlakke (300 opening- en 200 slotvoorraad) Hulle het nog 400 eenhede ontvang, alhoewel hulle genoeg voorraad op hande gehad het.</p> <p>80 vermiste eenhede (Slotvoorraad behoort 280 eenhede te wees indien 420 verkoop is.)</p>	<p>Monitor verkope en kyk of voorraad ooreenstem.</p> <p>Voorraadkontrole moet daaglik gedoen word. Goeie beheer waar voorraad uitgestal word. Dalk binne bereik van kinders.</p>
WINKEL B	<p>Die kontantdeposito vir sap, is R500 te min.</p> <p>By die skyfies is te veel onverkoopte voorraad in vergelyking met die openingsaldo. (150 opening- en 330 slotvoorraad)</p>	<p>Doen daaglikse rekonsiliasie met bestuurders om kontrole oor kasregisters te verbeter.</p> <p>Monitor verkope om bestellings daarvolgens te doen.</p>

6

VRAAG 6

60

GROOTTOTAAL: 300